

ACZÉL GYÖRGY INTRIKÁI

SOMOGYI MARCELL | itthon@hetivalasz.hu

– A „Pozsgay-anyag” minden darabja megtalálható Magyarországon is. Miért kellett ezt a gyűjteményt mégis külföldre vitetni? – kérdezzük Pozsgay Imrét.

– 1996-ban keresett meg a Hoover Intézetől *Maciej Siekierski*, hogy szeretnének a rendszerváltás korszakából néhány információt szerezní. Hasonló módon megkeresték *Walesát*, *Havelt* és *Gorbacsovot* is – ez a névsor meggyőző volt számomra. Ez a Horn-kormány legszigorúbb időszakában történt, így az is ösztökélt, hogy itthon nem éreztem teljesen biztonságban az anyagot. Aztán megvádoltak, hogy az ország érdekeit képviselő dokumentumokat kijátszot-tam külföldre; *Magyar Bálint* feljelen-tett, rendőrségi és adatvédelmi vizsgá-lat is zajlott az ügyben. *Majtényi László* adatvédelmi biztos azonban megállapí-totta, hogy nem történt törvénytelen-ség. Mindenesetre egy időre zároltattam a dokumentumokat, tavaly viszont felsza-badtítottam őket a kutatás számára. Et-től függetlenül itthon is keresem azt az intézményt, amely gondjaiba venné és gyűjteményé minősítené az anyagot.

– A dokumentumokból végigkövethető, ahogy az 1980-as éveket minisz-terként kezdő Pozsgay Imrét kiszorít-ják a hatalomból, a Hazafias Népfront parkoló pályának szánt főtítkári poszt-ján azonban – a népi ellenzékkel való kapcsolatára alapozva – hátszágót épít ki. Ma milyen a viszonya az egyko-ri társakkal?

– A két Sándorral, *Sárával* és különösen *Csoórral* szinte napi kapcsolatban va-gyunk. Már a népfront főtítkárságát is velük átbeszélve és *Illyés Gyula* biztatá-sára vállaltam el.

– Kósa Ferencsel az MSZP első évét még közösen csinálták végig, ön azon-ban '90 őszén otthagya a pártot.

A filmrendezővel most milyen a kap-csolata?

– A régi barátságra emlékező a viszo-nyunk, amiben benne van az a nehez-telés is, hogy ő nem tudott dűlőre jutni abban a dologban, amiben én már '90-ben döntöttem. Találkozni azért szok-tunk – legutóbb Csoóri nyolcvanadik születésnapján.

– Mai szemmel nemcsak ez a kapcsola-ta pikáns: '82-ben ön írta alá a Nemzeti Színházból kiváló *Katona József* Színház alapító okiratát, amely a kí-sérletezőbb, „liberálisabb” felfogás-nak nyitott teret, miközben az Aczél György által támogatott régi Nemzeti továbbra is a klasszikus nemzeti szín-játszás eszményét hirdette.

– Elsősorban nem egy irányzat helyzet-be hozása volt a célo-m, hanem hogy a színházakat kiragadjam Aczél kezéből, aki nagy kedvteléssel intrikált ebben a közegben. A fiatalokra vizskont úgy tekin-tettem, hogy alkalmasak nagyobb fel-adatakra – miközben Aczél a Nemzeti-ben a régi bőlény *Nagy Pétert* helyezte föléljük, egyre inkább konfliktusba ke-rülve egykori szövetségeseivel, *Major Ta-mással* is, aki végül a fiatalokkal együtt távozott a Katonába. Egyébként nem csak a „katonás” *Zsámbéki Gáborékkal*, de sok más „urbánus” értelmiségi-vel volt jó kapcsolatom, legalábbis Lakiteleig. *Konrád Györggyel*, *Eörsi Ist-vánnal* egy egyetemre jártunk, *Levendel László* lakásán pedig mindenki-el talál-koztam, aki ebben a körben számított.

Fotó | Bérés Attila

– A Hoover-dokumentumokból viszont kiderül, hogy az ellenzéki népfrontot teremtő Bibó-émlékkönyv miatti megtorlás részeként az ön által irányított Művelődési Minisztériumnak is lépéseket kellett tennie az ellenzéki szerzők ellen. Vitányi Iván az egyik irat tanúsága szerint – mint a Népművelési Intézet igazgatója – '82-ben biztosította önt, hogy Kenedi Jánosnak többé nem fog munkát adni.

– Ezek voltak azok az ügyek, amelyek miatt konfliktusba kerültem Aczéllal, mert átnyúlt a fejem felett, és *Tóth Dezsővel*, *Vitányi Ivánnal* meg más-sokkal döntött az én hatáskörömbe tartozó dolgokról. Úgy véltem, a Bibó-émlékkönyv az utolsó remény arra, hogy valamiféle nemzeti egység alap-ján lehessen cselekedni a rendszervál-tásért. Sajnos az én szavam kevés volt; '82-ben le is váltottak a miniszterség-ből, és csak '88-ban vállalhattam újra kormányzati pozíciót. De ez már a rend-szerváltás történetéhez tartozik.